

dertigste zondag door het jaar A
29 oktober 2017

Vragen stellen is het begin van de wijsheid. Wie vraagt, wil leren. Wie vraagt wil verder zien dan vandaag. En zo mogelijk een ijle poging wagen te schouwen in de diepte van de dingen, hun betekenis peilen, hun waarde schatten. Het kan je gebeuren dat je je terughoudend voelt als je rondloopt met iets dat om antwoord vraagt, en nadere uitleg behoeft. Wat zullen ze wel niet van me denken, als ik dat vraag? Maar het wordt pas bedenkelijk, als er helemaal geen vragen meer worden gesteld. Als vermeende zekerheden ons leven bepalen, zonder echt te leven en adem te halen in wat we niet direct doorgronden, verstaan of bevatten. Vragen horen bij het leven. ‘Aldoor vragend zal ik aankomen’, schrijft Dag Hammarskjöld, ‘daar waar het leven wegklinkt: een heldere, zuivere toon in de stilte’.

In het evangelie wordt ook een vraag gesteld. Maar niet bedoeld als een vraag die leven geeft. Het is een vraag om iemand op de proef te stellen. Te vangen, liefst met zijn eigen woorden klem te zetten. De Wet van God, zijn heilig Woord van leven en waarheid, wordt ervoor gebruikt. En we weten: die Wet is een heel uitgebreid geheel van bepalingen en voorschriften. Maar onder welke noemer moet je die nu samenvatten? ‘Meester, wat is het voornaamste gebod in de Wet?’

Jezus’ antwoord is wellicht verrassend en waarlijk een woord van leven. Hij citeert het eerste gebod: ‘Gij zult de Heer uw God beminnen met geheel uw hart en met geheel uw ziel, met al uw krachten en geheel uw verstand’. Zo laat Hij zien dat al die geboden er zijn om Gods eer. Hij is de Gever van alle leven. Hem een plaats geven in je hart, Hem erkennen en in je binnenste laten wonen is de grondhouding van iedere gelovige. Maar dan – als een soort praktische toepassing, zou je kunnen zeggen, voegt Jezus het tweede gebod eraan toe, en Hij maakt het gelijkwaardig aan het eerste: ‘Bemin je naaste als jezelf’. Het lijkt zo voor de hand liggend, en ik denk niet dat er onder u iemand is die de waarde van dit tweede gebod zal ontkennen. Maar als je erover nadenkt, dan is deze praktische toepassing van het eerste gebod wel heel wezenlijk. Het is op zich niet moeilijk om te zeggen dat je van God houdt, en dat je Hem gaarne een woning bereidt in je hart. Maar in de zorg en aandacht die je besteedt aan de mens die is als jezelf, vinden we een toetssteen voor waarachtig geloof. En de joodse filosoof Emmanuel Levinas houdt ons voor: ‘Het gelaat van de ander is een vraag aan mij. Door de zorg voor onze evenmens, bevragen én beantwoorden wij ons geloof en onze roeping.

De mens, zo lezen we in het boek Genesis, is door God in het leven geroepen als zijn beeld en gelijkenis. Precies hierin ligt, voor wie met gelovige ogen wil kijken, de waardigheid van elkeen. Een mens is niet waardig omdat ie een bepaalde functie bekleedt, goede eigenschappen bezit, of ongeëvenaarde kwaliteiten aan de dag legt. Zijn waarde is niet meetbaar. Eén mens is niet minder waard dan twee mensen. Een mens is waardig omdat God hem of haar gewild heeft, gezien heeft, zijn adem

gegeven heeft als op Hem gelijkend, levend uit Hem en naar Hem toe. Wie één mens verloren laat gaan, laat een hele wereld verloren gaan. En zoeken en vragen naar één mens, doe je omdat er een wereld te winnen is.

Deze visie stelt ook vragen aan de omgang met onszelf, daar ook ieder van ons beeld is van God. We vinden in die uitgebreide Wet van God tal van voorschriften en bepalingen die te maken hebben met reinheid en wassingen, met kleding, en ook met innerlijke gesteltenis. Dat alles is vastgelegd, opdat de mens beelddrager is van zijn Schepper. Opdat de mens in houding en handeling zou uitstaan naar Hem.. Zoals de Schrift elders zegt: 'Weest heilig, want Ik, de Heer uw God, ben heilig.

Telkens wanneer wij een ander mens trachten te ontmoeten, zou dit ene maatgevend moeten zijn: ik begroet het heilige in de ander, die is als ikzelf, even kostbaar en even broos. Ik zoek de ander, opdat Hij, de Schepper die ons adem geeft en leven doet, zichtbaar aanwezig komt in ons midden. Hij zoekt ons op, Hij wacht op ons, Hij laat ons niet vallen.

God zoekt de mens. En Hem erkennen en een plaats geven in je leven zou ons bestaan van dag tot dag moeten kleuren. Het zou het ijkpunt moeten zijn van iedere nieuwe stap, ieder woord uit onze mond, ieder gebaar van onze handen. En de mensen die ons gegeven zijn, ieder uniek en onherhaalbaar, onvervangbaar en ooit door God gedroomd en van verre gezien, mogen ons helpen Gods aanwezigheid in deze wereld te doen oplichten.

Heel deze visie stelt vragen aan ons leven. Zo vaak lijken schoonheid en uiterlijk vertoon van de mens tot een soort afgod geworden te zijn. Alsof rijkdom en eer gelden als het hoogst haalbare. Alsof een vreemdeling niet ook Gods beeld is en evenzeer mens als wij.

Goed en waardig met jezelf en met anderen omgaan, is daarnaast ook jezelf, je geschiedenis, je levensverhaal, steeds weer beluisteren, aanvaarden en omhelzen. Het geschenk van het leven is een bron van dankbaarheid en geluk. Om niet heb je het ontvangen, en zo ook moet je er om niet van uitdelen. Ook die grondhouding vinden we terug in de Schrift.

In dit uur, in deze viering van Eucharistie, leren wij opnieuw – van dag tot dag – te danken en te delen. We mogen God tegemoet treden, in het weten dat Hij ons naderkomt ook in de mensen om ons heen. God beminnen met al wat we zijn, en onze evenmens een warm hart toedragen, omdat we weet hebben van het weerloze in onszelf, dat is Wet en Profeten. En zoals een joodse rabbi opmerkte over de andere geboden en verbondsbepalingen: de rest is commentaar. Waaraan hij veelbetekenend toevoegde: Ga, en word wijzer!